



## Lenkeaksjonistene frå Rogaland

På valdagen 1979 starta maskinentreprenøren vegarbeidet i Stilla. Men Folkeaksjonen var klare. Mor og far sat heime i Frafjord og såg på valinnspurten på TV, og plutselig ser dei guten sin bli boren vekk av politi.

Les intervju med Per Terje Haaland (77) og Gaute Eiterjord (28) på side 10,11 og 12



Gaute Eiterjord og Per Terje Haaland mimrar om lenkeaksjonar før og nå. Foto: Erik Thoring



Ein ung Per Terje Haaland blir frakta bort av politiet under aksjonane i Stilla i september 1979. Foto: Bård Michalsen

48. årgang

Redaksjonen avsluttet 20.mars.

Viderebruk av stoff er tillatt ved kildehenvisning

REDAKSJON Erik Thoring (ansv),

Aksell (layout)

UTGIVER Naturvernforbundet i Rogaland

OPPLAG 2050

TRYKK Aksell

PAPIR RecyStar 100g

Produsert av 100% returfibres



 **Naturvernforbundet**  
i Rogaland

Kontoret er vanligvis bemannet mellom kl.09 og kl.16 alle dager.

ORG.NR. 971 339 993

BESØKSADR Mostun,

Henrik Ibsensgate 59 og 61, 4021 Stavanger

TELEFON 41 68 32 38

E-POST rogaland@naturvernforbundet.no

INTERNETT rogaland-naturvern.no

BANKGIRO 1503.80.05879

GIVERKONTO 3201.41.63327

DAGLIG LEDER

Erik Thoring, tlf 41 68 32 38

STYRELEDER

Hallgeir Langeland, tlf: 930 63 633

LOKALLAG OG KONTAKTER

Suldal: Roy Høibo, tlf 90 06 61 47

Strand: Egil Tjensvold, tlf. 51 74 75 20

Nord-Jæren: Erik Thoring, tlf: 41 68 32 38

MEDLEMSKAP

Medlemskap kan tegnes på Mostun natur-senter eller på naturvernforbundet.no/medlem

## Mostun natursenter

Utstillinger og økologisk kafé åpen søndager

kl. 11-15.30 og onsdager kl. 11-13.30.

Utleie av Inge Steenslands hus

se [www.rogaland-naturvern.no](http://www.rogaland-naturvern.no) eller

telefon 97 79 48 16

KONTAKTPERSON

Sissel Norheim, tlf: 97 79 48 16

## **Besøkscenter** våtmark Jæren

BESØKSADR Mostun natursenter,

Henrik Ibsensgate 59, 4021 Stavanger

NATURVEILEDER

Hanne Risanger, tlf. 977 12 253

E-POST [post@bvj.no](mailto:post@bvj.no)

INTERNETT Facebook: Besøkscenter

våtmark Jæren og [www.bvj.no](http://www.bvj.no)

ORG.NR.: 819 903 492

ROGALAND NATUR OG UNGDOM

Regionsekretær for Rogaland og Vestland

Emma Pedersen, 40 61 42 76

e-post: [emmap@nu.no](mailto:emmap@nu.no)

ANNONSER

Sverre Stakkestad

[sverre@gmk.as](mailto:sverre@gmk.as)



Etter lang og hard for å stanse vindkraftutbygging på Faurefjell i Bjerkreim, ble arbeidet kronet med seier i 2022. Foto: Motvind Norge.

## Pandemislutt og strømpriskrise

Endelig kunne vi vinke farvel til pandemirestriksjoner, og starte 2022 med tilnærmet normale tilstander.

Antallet besøkende ble mer enn doblet sammenliknet med 2021.

Vi var nesten tilbake til normalåret 2019 da vi hadde 11 320 besøkende på Mostun. Foredragene har imidlertid hatt svakere besøkstill enn forventet.

Medlemsveksten stoppet opp i 2021 og nedgangen har fortsatt i 2022. Beskjeden tilbakegang som kanskje sier noe om at de mobiliserende vindkraftsakene har vært få de siste åra.

På tampen av fjoråret ble den inngått en global avtale om naturvern. Samtidig har strømpriskrise og planer om ny kraftkrevende industri fornyet

trusselen mot norsk natur. Rogaland er ikke unntak. Nedbyggingen av naturarealer fortsetter, verna vassdrag er truet og det kan komme nye naturødeleggende vindkraftanlegg i rogalandsnaturen.

Naturrestaurering er blant lyspunktene i 2022. Flere kommuner har sammen med frivillige gjort en solid jobb for å forbedre forholdene i og ved bekker og elver, det er færre saker om nydyrking av myrer, og frivillige og profesjonelle har fortsatt den viktige ryddingen av marint plastsjøppel.

I 2022 var det to klare seire i saker fylkeslaget var involvert i: Ingen vindkraftutbygging på Faurefjell i Bjerkreim og ingen utbygging av Wisting-feltet i Barentshavet.

## Sammendrag – nøkkeltall 2022 (2021)

Omsetning NiR 2022: 3 735 835 (3 902 265)

Driftsresultat NiR 2022: Minus 33 861 (102 830)

Totalt antall besøkende Mostun 2022: 10677 (4630)

Totalt antall underviste elever Mostun 2022: 911 (677)

Åpningsdager Mostun kafé og utstilling 2022: 157 (101)

Totalt antall arrangementer Mostun 2022: 126 (53)

Antall årsverk i 2022: 4 (4)

Antall medlemmer: 2458 (2530)



Styret valgt på årsmøtet i 2021 (bildet) er identisk med styret i 2022. F.v.: Ellen Jepson, Stein Johan Warland, Randi Storhaug, Erik Thoring (daglig leder), Ingeborg Vrenne, Kjetil Nilsen, Hugh Clarke og styreleder Hallgeir Langeland. Foto: Espen Mills.

## Alle ble med videre

Årsmøtet 2021 ble avholdt på Inge Steenslands hus 21 mars kl 19.45. Det deltok 18 medlemmer hvorav sju fra fylkeslagets styre. Årsmøtet ble ledet av styreleder Hallgeir Langeland. Årsmøtet godkjente årsregnskap og årsrapport for 2021 og styrets forslag til budsjett og arbeidsprogram for 2022. Valgkomiteen, ledet av Håkon Fossmark, foreslo gjenvalg av Kjetil Nilsen og Randi Storhaug for to nye år. Det ble vedtatt. Hallgeir Langeland, Hugh Clarke og Ellen Jepson sto ikke på valg.

Varamedlemmene er på valg hvert år og årsmøtet vedtok følgende sammensetning:

Maria Sæbjørnsen (ny), Stein Johan Warland (gj.v.), Lena Forgaard (gj.v.) og Ingeborg Vrenne (gj.v.). Styret foreslo fire høringsuttalelser som ble vedtatt av årsmøtet.  
 Forslag 1: «Krev demokratisk kontroll på krafta»  
 Forslag 2: «Vern av matjorda»  
 Forslag 3: «Naturen reddes lokalt»  
 Forslag 4: «Krever statlig storsatsing på energieffektivisering».  
 Håkon Fossmark og Per Terje Haaland ble gjenvalgt i valgkomiteen. Nytt medlem er Heidi Bjerga.  
 Ny revisor etter KPMG er Fjermestad Revisjon.

## Fem ansatte



I juni ble tillitsvalgte, ansatte, dugnadsfolk og tidligere ansatte invitert til sommerfest på Mostun. Foto: Erik Thoring

I 2022 var det ingen endringer i staben på Mostun. Det i sterk kontrast til 2021 da tre av fem ansatte sluttet pga pensjon og jobbbytte. NiR hadde fem faste ansatte som utgjør 3,9 årsverk. Medregnet de faste tilkallingsvaktene på kaféen sto 10 ansatte på lønnslista i 2022, tilsvarende ca. 4 årsverk.

Høsten 2022 bestemte styret at utleie til fester skal avvikles fra årsskiftet. Det er forventet at denne endringen vil halvere utleieinntektene i 2023. Som en følge av dette ble stillingen som publikumsansvarlig nedlagt.

### Fast ansatte per 31.12.2022:

Erik Thoring, daglig leder siden 2001  
 Sissel Norheim, prosjektrådgiver siden 2018  
 Hanne Risanger, naturveileder BVJ siden 2021  
 Bente E. Mæle, regnskap- og personalmedarbeider siden 2021  
 Marit Rakvaag, publikumsansvarlig siden 2021

## Stor dugnadsinnsats

I 2022 gjorde vi en systematisk registrering av frivillig arbeid i fylkeslaget og i dugnadsgruppen. Registreringen for 2022 viste 870 dugnadstimer fordelt på 184 frivillige, hvorav mange gjengangere. Den faktiske innsatsen er en god del høyere.

Det er tillitsvalgte som er den største frivillighetsressursen i organisasjonen fulgt av dugnadsgruppen.

## Landsmøtet på Hamar

På landsmøtet i Hamar var Rogaland representert med Randi Storhaug, Ingeborg Vrenne, Wenche Skorge og Steinar Rundhaug fra Haugaland lokallag. Randi Storhaug fra fylkeslagets styre ble valgt til ny nestleder i sentralstyret og Wenche Skorge ble valgt til medlem av landsstyret.

Fylkeslagets forslag til uttalelse om vern av matjorda ble vedtatt av landsmøtet.

# Sakene sto i kø

Arbeidet med natur- og miljøvern saker i Rogaland blir gjort av tillitsvalgte, frivillige, lokallag og administrasjonen i fylkeslaget. Det kan være saker som er til høring, saker vi blir tipset om eller saker som er oppe i nyhetsbildet. Flere av sakene vi er involvert i skjer i samarbeid med Forum for Natur og Friluftsliv, Rogaland, andre enkeltorganisasjoner og ved kontakt med ulike aksjonsgrupper.

Det er ikke mangel på verken saker eller henvendelser fra medlemmer og publikum. Utfordringen er å få tid til alt. I 2022 har aktiviteten vært høy. Her en kort oppsummering av sakene vi var engasjert i. En utfyllende omtale vil du finne i årsrapporten som du kan lese på vår hjemmeside, [rogaland-naturvern.no](http://rogaland-naturvern.no)

- Ålgårdbanen og fire-felt motorvei E39
- revisjoner av Ulla-Førre og Røldal-Suldal Kraft
- landbruksveger Suldal og Hjelmeland
- grønne planer



Denne ulovlig bygde landbruksvegen på Hamrabø i Suldal ble godkjent av Landbruksdirektoratet. Foto: Erik Thoring.

- i Stavanger
- Bokkaskogen og fugleøy Mosvatnet
- strømpriskrise og ny naturnedbygging
- forurensende pukkverk
- utslippsfrie oppdrettsanlegg
- viktig Wistingseier
- konfliktfylte kraftlinjer
- Faurefjell og ny vindkraft
- helikopterflyging til Kjerag
- bygging av nye Veia skole på Karmøy
- nye regionalplaner for grønn industri og Lysefjorden med Preikestolen.

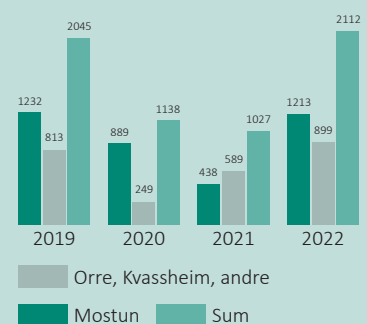


Jernbanedirektoratet vil kvitte seg med Ålgårdbanen. I stedet kommer det fire felt motorvei forbi Figgjo (bildet). Foto: Espen Mills.

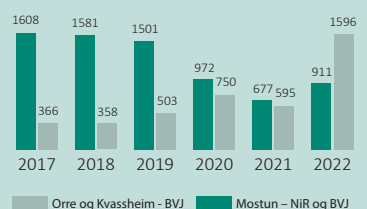
## Opptur for BVJ

2022 har i stor grad vært et normalår for Besøkscenter våtmark Jæren (BVJ) sammenliknet med pandemi-årene 2020 og 2021. Etter gjenåpningen i februar så vi at besøkstallene sakte, men sikkert beveget seg oppover. I 2022 nådde vi alle måltallene og vel så det for undervisning og arrangement. Spesielt på Orre og Kvasseheim har tallene vært betydelig høyere enn foregående år. Dette henger sammen med økte prosjektmidler til naturveiledning fra Miljødirektoratet. Målet for neste år er å kunne opprettholde et høyt nivå av undervisning ved alle tre sentre. Vi er fornøyd med å ha videreført sommeroppleggene «Sommer ved Mosvatnet» og «Sommer ved Jærkysten» som ble arrangert i samarbeid med Naturvernforbundet og Jæren friluftsråd.

### Antall besøkende på BVJ- arrangement inkl. sommertilbud Mostun, Orre og Kvasseheim



### Antall underviste elever



## 18 prosjekter i fjor



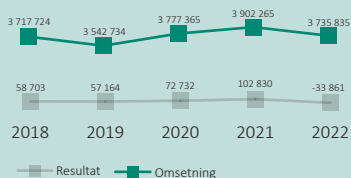
2022 var Frivillighetens År og det ble markert på Mostun med Frivillighetens Dag. Foto: Erik Thoring

En betydelig del av aktivitetene i NiR er finansiert gjennom prosjekttilskudd. I 2022 hadde vi med stort og smått 18 prosjekter og en samlet finansiering på ca 1,5 mill. kr. De største enkeltprosjektene var Solsats, Sommer ved Mosvatnet, naturskjøtsel, mobile utstillinger, integreringstilbud, Natur på torsdag, naturgledeaktiviteter, frøbibliotek, granrydding, insektkartlegging Marøy, klimakampanjer, marin forsøpling, ville pollinatorer i vegkanter, klesbyttearrangement, oppdrag fuglekasse og hettemåkeovervåkning.

Prosjektene ble helt eller delvis gjennomført med bistand fra frivillige.

## Stabil økonomi

NiR har hatt en sunn og god økonomi de siste fem årene og har over tid bygget opp en god egenkapital. Foreningens inntekter er grovt sett delt i tre: Prosjekttilskudd, salg av tjenester (BVJ) og samleposten utleie, gaver, annonser og medlemskontingenter. Lønn utgjorde om lag to tredjedeler av kostnadene. I 2022 var samtlige ansatte likelønnet. Omsetningen i 2022 ble på 3 735 835 med et underskudd på kr 33 861. I 2022 ble det bygd en ny permanent lagerbod til en kostnad på ca. 600 000 kroner.

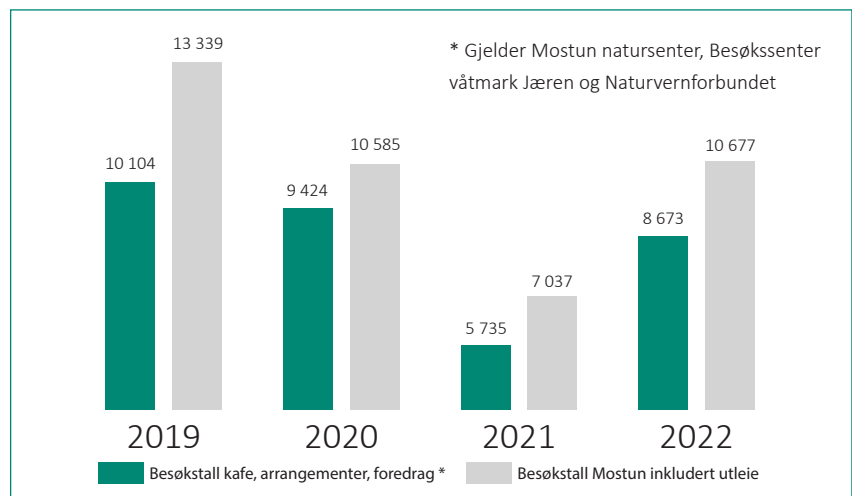


I 2022 ble det bygd en ny permanent lagerbod til en kostnad på ca. 600 000 kroner. Foto: Erik Thoring

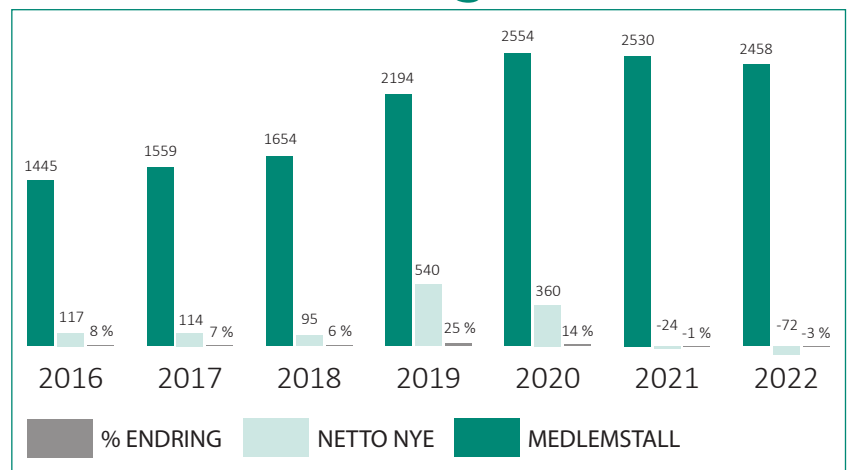
## Nesten tilbake til normalen

Mostun natursenter er drevet av Naturvernforbundet i Rogaland siden 2011 og består av to bygg, Inge Steenslands hus og Mostun. Administrasjonen holder til i 2. etasje på Mostun og består av fem ansatte med NiR som arbeidsgiver. Mostun ble totalrenovert i 2021.

1. februar ble nært sagt alle pandemirestriksjonene opphevet og driften av senteret kunne normaliseres. Besøkstallene for 2022 viser at vi nesten er tilbake på nivå med normalåret 2019. Driften av kaféen viser et underskudd på ca 30 000 kroner.



## Medlemsutviklingen 2016-2022



# Hefstig og begeistret på Mostun

Endelig kan vi starte et nytt år med blanke ark og totalt fravær av restriksjoner. Og hvilken start det har vært i 2023! I vinterferieuka krelte det med barn og voksne på Mostun.

I løpet av fire hektiske dager deltok 439 barn og voksne på et bredt tilbud av aktiviteter på Mostun. Blant annet snekring av gratis fuglekasser og kjekke forskeroppgaver for barna. I mars har vi også arrangert fuglefest i påvente av at trekkfuglene skal komme tilbake. I januar var staben på Mostun forsterket med naturforvalterstudent Gaute Eiterjord. Han guidet publikum om moser, sopp og lav som finnes i et stort antall i nærområdet til Mostun.



Maria Nåden Eike pakker frø på Mostun. Foto: Sissel Norheim



«Hoppe som en frosk» var en av oppgavene i vinterferieuka på Mostun. Foto: Sissel Norheim.

Verdens våtmarksdag 2. februar markerte vi med en splitter ny utendørsutstilling om de 23 våtmarksområdene på Jæren som er beskyttet av den internasjonale RAMSAR-konvensjonen. Utstillingen står i Mostunhagen og skal etter hvert ut på turne til andre kommuner.

I oktober hadde vi storfint besøk på Mostun. Ansatte ved alle landets naturinformasjonssentra, over 70 i tallet, satte stevne på Mostun i to dager, invitert av Miljødirektoratet. Den ene dagen ble brukt til å besøke

Orre og Kvasshem med Audun Steinnes, Per Kr. Austbø, Øyvind Gjerde og Erik Thoring som lokale naturguider.

Mostun frøbibliotek startet opp virksomheten i mars og dugnadsgruppa er allerede godt i gang med arbeidet på Marøy og Vedemyrå på Tasta. Samarbeidet med innvandrersorganisasjonene KIA og FLAM fortsetter og har resultert i en skidag i Brekko og en informasjonsdag på Mostun.



Ny utstilling om RAMSAR-områdene på Jæren.  
Foto: Erik Thoring



Botaniker Audun Steinnes tegner og forklarer om plantelivet i bakdynene på Orre. Foto: Erik Thoring



Stortingsrepresentant Lan Marie Berg (MDG) besøkte Mostun 12 mars. Foto: Isene Alstadius



Deltakere på KIA's norsktreningstilbud fikk testet sine kunnskaper om natur og klima på Mostun. Foto: Sissel Norheim



Gaute Eiterjord guidet publikum om vinternaturen på Mostun. Foto: Hanne Risanger

## Vi er en del av løsningen!

### Nyttige produkter for fremtidens nullutslippssamfunn

Den norske landbaserte industrien foredler fornybar energi til produkter som er kritiske innsatsfaktorer i det grønne skiftet, og vi er godt i gang med å ta ned våre egne klima- og miljøfotavtrykk ytterligere.

Eramet Norway, som eier mangansmelteverk i Sauda, Porsgrunn og Kvinesdal, har investert nærmere tre milliarder kroner siden 2000 for å videreutvikle verkene. Og vi har planer om mer!

Våre store ambisjoner krever et høyt kompetansenivå. Hos oss i Eramet Norway jobber mer enn 530 dyktige fagarbeidere, spesialister og ledere, og vi kommer til å trenge mange nye medarbeidere i løpet av de neste årene. Har du lyst å bli en av oss og bli med på den spennende utviklingen som vi står overfor?

Følg oss på LinkedIn   
[www.eramet.no](http://www.eramet.no)



 eramet

# mai : jazz <sup>35</sup>

i samarbeid med Naturvernforbundet

## SIGURD HOLE «RORAIMA»

### **En hyllest til naturen**

Konserten innledes med en samtale fra scenen med komponist Sigurd Hole og biolog Erik Steineger

«Paradoksalt vakkert» – Aftenposten

Sjekk ut hele  
Maijazz-  
programmet på  
[maijazz.no](http://maijazz.no)

**Konsert i Stavanger konserthus lør. 13. mai kl 14.30**

**Medlemmer i Naturvernforbundet kr. 180,-**

Billetter og mer info på [maijazz.no](http://maijazz.no)

Møt Naturvernforbundet i konserthusfoajeen med utstillingen «Naturrestaurering i Rogaland».

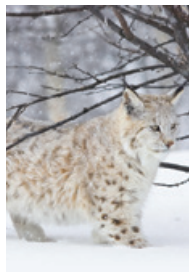




# PÅSKEQUIZ

Quizmeister: Gaute Eiterjord

1. Kva for ei av dei norske uglene har ikkje «ugle» i namnet?
2. Kor blei den nyleg vedtatte internasjonale avtala om naturvern vedteke før jul?
3. Kor mange egg et norske innbyggjarar i løpet av påska? Svaralternativ:
  - a. 15 millionar
  - b. 26 millionar
  - c. 46 millionar
4. Kva slags dyr er havhest (Fulmarus glacialis)?
5. Kva er det vitskaplege (latinske) namnet på gaupe?
6. Kor gyt den europeiske ålen (Anguilla anguilla)?
7. Kor gammal kan ein ål bli?
8. I norrøn mytologi hadde guden Odin ein gjenstand som heitte «Draupne». Kva for ein gjenstand?
9. Kva for eit band lagde musikken til David Lynch sin film Dune frå 1984?
10. Kva instrument spelte Phil Collins i bandet Genesis?
11. Ella Marie Hætta Isaksen spelar hovudrolla i filmen Ellos eatnu – La elva leve. Kva miljøorganisasjon har ho tidlegare hatt sentrale verv i?
12. Kor mange av verdas ti lengste vegtunnelar ligg i Noreg?
13. Påskeøya ligg i Stillehavet. Kva kjem namnet av?
14. Kva for ein Stavanger-komikar hadde ein sketsj kor han spelte bjørnajeger i Mississippiskogen ved Stokkavatnet?



Gaupe.  
Foto: Roy Mangersnes



Ål. Foto: Roy Mangersnes



Ella Marie Hætta Isaksen.  
Foto Wikimedia Commons

15. Kva heiter kommunalministeren i Noreg?
16. Den amerikanske forfattaren Jared Diamond er kjent for bøker som Våpen, Pest og Stål og Kollaps. Kva er hans eigentlege yrke?
17. Kva for ein slalåmutøvar frå Karmøy tok fire gullmedaljar under VM i Espot i vinter?
18. Mange maur har bladlus som husdyr, sidan dei skil ut sukker frå plantesafta dei drikk. Kor mange kilo sukker kan ei skogsmaurtue samla på denne måten på ein sommar?
19. Kven fekk nordisk råds litteraturpris 2022 for barne- og ungdomsbøker, kjent for bøkene Ubesvart anrop og La skogen leve?
20. Viggo Valle har leia radioprogrammet Påskelabyrinten kvar påske siden 1987. Kor kjem han frå?

## Korleis gjekk det?

- 1-6 rette:** Uff, her har anten quizmeisteren gjort ein dårleg jobb eller så lyt du lesa litt i ei naturfagleg bok i løpet av ferien
- 7-12 rette:** Ikkje verst! Du skil deg ikkje ut som verken quiznerd eller klodrikk.
- 12-17 rette:** Her snakkar me! Du er over gjennomsnittet opptatt av det meste skjønner eg. Bruk superkreftene dine til å få enda fleire til å bry seg
- 18-20 rette:** Oioioi! Anten har du (urovekkande) god kjennskap til quizmeisterens interesser, eller så er du rett og slett berre ein kløppar og alle quizlags drøymemedlem.
1. Hubro
  2. Montréal
  3. b) 26 millionar
  4. Det er ein fugl. Svarte du fisk tenker du nok på sjøhesten (Hippocampus sp.)
  5. Lynx lynx
  6. Sargassohavet, utfør austkysten av Nord-Amerika
  7. 30 år
  8. Ein gullring som var kjelda til evig rikdom
  9. Toto
  10. Trommer og vokal
  11. Ho har vore sentralstyremedlem og regionsekretær i Natur og Ungdom
  12. To: Lærdalstunnelen er lengst med 24 509 m og Ryfast er på åttandeplass med 14 459 m.
  13. Dei første europearane som kom
  14. Per Inge Thorkildsen (1722).
  15. Sigbjørn Gjelsvik
  16. Her er både fysiolog og ornitolog godkjente svar
  17. Jesper Saltvik Pedersen
  18. Rundt 10 kilo.
  19. Nora Dåsnes
  20. Fredvang i Lofoten

# Rogalands elvereddar

Då den største miljø-kampen i norsk historie stod på som verst var Per Terje Haaland sentral i å arrangera aksjonar kor tusenar blei arrestert.

Av Gaute Eiterjord

I vinter har spelefilmen Ellos eatnu – La elva leve gått på norske kinoar, ei søge om utbygginga av Altaelva og kampen for samiske rettar. Saka manglar sidestykke i norsk miljø-historie. Korleis var det for dei som stod oppi det? For å få svar møter eg Altaveteranen Per Terje Haaland (f. 1946) ein kald januarkveld på Mostun. Han arbeidde 25 år med miljøvernspørsmål hos Statsforvaltaren i Rogaland, men har ei fortid som aksjonist. Per Terjes naturinteresse starta heime i Frafjord:

– Frå me var små var det å gå til fjells den største lykke. Seinare reiste eg til Bergen for å studera, og blei fascinert av det gryande naturvernet, seier han.

Etter studiet arbeidde Per Terje som naturfaglærer i Alta. På same tid blei Folkeaksjonen mot utbygging av Alta-Kautokeinovassdraget stifta.

– Det var heilt naturleg å engasjera seg i Folkeaksjonen då den blei stifta i 1978. Eg blei valt inn i styret og var sekretær, held han fram.



Banner ved Detsika-leiren.  
Foto: Per Terje Haaland.



Per Terje Haaland blir bore vekk av politi september 1979. Foto: Bård Michalsen

Folkeaksjonen jobba på fleire plan for å hindra utbygginga, men måtte til slutt finna lenkene. Per Terje har med ei utgåve av Altaposten frå september 1979. På forsida blir ein ung mann i strikkagenser arrestert.

– På valdagen 1979 starta maskin-entreprenøren vegarbeidet i Stilla. Men Folkeaksjonen var klare. Mor og far sat heime og såg på valinnsurten på TV,

og plutseleg ser dei guten sin bli boren vekk av politi, fortel han engasjert.

I Natur og Ungdom var eg med å aksjonera mot gravedumping i Førdefjorden i 2016. Me heldt stand i tre veker og fekk bøter for over ein million. Det bleiknar likevel samanlikna med Alta. Korleis fekk dei mobilisert så mange i ei tid før internett?



Gaute Eiterjord og Per Terje Haaland, på Mostun. Foto: Erik Thoring

– Ein viktig grunn var sjølve saka. Elva, naturverdiane, laksen og samesaka. Media såg konflikten med storsamfunnet. Utan massiv dekning veit eg ikkje korleis det skulle gått, forklarar Per Terje.

Døme på Folkeaksjonens mobiliseringsevne er Detsikaleiren sommaren 1979, som samla 6000 menneske. I følgje Per Terje var den

enormt viktig for å mobilisera. Mange tilreisande drog etterpå heim og starta lokallag i Folkeaksjonen, som på det meste hadde over 100 lokallag. Protestane var ein verkebyll for styresmaktene, og januar 1981 starta anleggsarbeidet opp att. 1000 elve-reddarar stod mot 600 politifolk. Den valdsame politimobiliseringa var heftig kost fortel Per Terje:

– Me trudde nesten ikkje at det kunne skje. Me såg jo på oss sjølv som lovlydige, sjølv om me protesterte heftig. Dette var eit politisk maktovergrep.

I Natur og Ungdom kryssa me alltid fingrane for at me ikkje måtte aksjonera på vinterstid. I Alta var det over 20 minus. Korleis aksjonerer ein trygt under slike forhold?

– I alle leirane var det ein som var sjef som hadde ansvaret, mellom anna for det medisinske. Me samla inn og delte ut varme klede til dei som ikkje hadde. Telta hadde omn, og nokre grov snøholer. Seinare gjekk me tre-fire timar på ski innover fjellet til anleggsmaskinene, med tjukke lenker.

Så gjennomfrosen har eg aldri vore, mimrar Per Terje.

Han blei arrestert to gonger og fekk saftige bøter. Men dei fekk mykje støtte, små og større beløp frå heile landet:

– Me selde «bøteaksjar», som gjekk til ein eigen konto bøtelagde kunne søka støtte frå. Det gjekk på eit tidspunkt rykte om at han ville bli sperra. Då gjekk me i banken med ein plastpose og ville ta ut alt. Dei hadde ikkje nok, og sa me måtte komma igjen neste morgon. Det var snakk om nesten 400 000 kr! (400 000 tilsvarar om lag 1,5 millionar i dagens kroneverdi.)

Per Terje trekk fram god økonomi og lokal aksjonsleiing til at Folkeaksjonen fekk til så mykje, samt brei støtte frå toneangivande personar som Arne Næss, Nils Christie og Helge Ingstad. Han trur måten dei opptrådte på var viktig:

– Det var viktig å ikkje snakka i for store ord, men vera tydelege. Det var ein stor jobb òg å gå gjennom alle argument og fakta, å ikkje bli tatt i feil. Motstandarane følgte med heile tida.



1. mai i Alta 1980. I fremste rekke frå venstre: Terje Olsen, Ole Giæver (i barnevogna, regissør av den nye Altafilmen), Alfred Nilsen, Per Terje Haaland og Kato Johansen. Foto: Vidar Nordli-Mathisen

På tross av gedigen mediedekning tok aksjonane på. Det var heftige diskusjonar om kva dei skulle gjera vidare:

– Det var ikkje politisk vilje til å gjera om på noko. Me kunne sjølvsagt tatt i bruk andre verkemiddel, men det ønskte me ikkje. Me oppløyste aksjonen i 1982. Det var tungt og sårt, men me som sat med ansvaret følte det smartaste var å leggja ned med brask og bram.

Ein pleier å seie Altasaka førte til mange framsteg sjølv om elva blei demma ned. Er du einig?

– Eg er veldig einig i at det styrkte samiske rettar, med opprettinga av Sametinget mellom anna. I tillegg styrkte det verneplanane for vassdrag og forståinga for naturvern.

Arven etter Alta har levd vidare i aksjonane til miljøørsla, men den siste

tida har det òg vore debatt om aksjonsforma, mellom anna om sabotasje har ein plass i miljøkampen. Per Terje har sitt syn:

– Det er den gamle diskusjonen om hensikten heilaggjer middelet. Det blir feil å bruka vald, særleg som medfører fare for liv og helse. Men eg forstår at folk er utolmodige, og synest litt synd på mine barnebarn.

### Altaaksjonen

På 70- og 80-talet var det strid om utbygging av Alta-Kautokeinovassdraget. Det planlagde kraftverket ville gå hardt utover samiske rettar og naturverdiar. Frå 1979 til 1981 føregjekk det sivilt ulydige aksjonar med tusenvis av aksjonistar, men elva blei til slutt demt ned.

### Sivil ulydnad

Sivil ulydnad har vore ein del av mange politiske rørsler. Det er ein aksjon som involverer et brot på ei lov eller norm, gjort på ikkje-valdeleg vis. Deltakarane handlar ope og med personleg overtvinging om at dei stansar ein større urett.

### Per Terje Haaland

Per Terje Haaland (f. 1946) var sentral i Folkeaksjonen mot utbygging av Alta-Kautokeinovassdraget. Utdanna plantefysiolog ved UiB, flytta seinare til Alta kor han arbeidde som naturfagslærar ved lærarskolen. Etterpå arbeidde han på Uis og Statsforvaltaren i Rogaland.

### Gaute Eiterjord

Gaute Eiterjord (f. 1995) starta miljøengasjementet sitt i Stavanger Natur og Ungdom, og var seinare leiar i organisasjonen nasjonalt frå 2018 til 2020. Han har vore med på organiseringa av aksjonsleirar mot dumping av gruveslam i Repparfjorden og Førdefjorden.



Mostun er det første verneverdige huset i Stavanger som fikk integrert soltak i forbindelse med renovringen av bygget i 2021. Nå kan beboere i trehusbyen søke om det samme. Foto: Espen Mills.

## Skjermvisning av strømproduksjon

Mostun natursenter fikk lagt integrert solcelletakstein på taket ved rehabilitering av natursenteret i 2021. Vi har nå fått opp en skjerm i monteret ved stien som viser strømproduksjonen fra solcelleanlegget. Skjermen viser 3 ulike grafer som hver for seg viser produksjonen siste året fordelt på måned, siste uke fordelt på dager, samt produksjonen akkurat nå og siste halvtime.

Antall solcelleanlegg i Stavanger kommune økte med over 70% i 2022, og den installerte effekten har økt med 210%!

Interessen for solenergi har vært sterkt økende i året som er gått, og når det gjøres opp status ser vi en markert økning av plusskunder i Stavanger. Plusskunder er småskalaprodusenter av strøm som er koblet til nettet, og som leverer overskuddsproduksjonen tilbake til nettet. I all hovedsak er dette solcelleanlegg.

Plusskunder bruker den produserte strømmen selv. I tilfeller der det er for lite produksjon i forhold til forbruk kjøpes strøm fra nettet som normalt. Og omvendt – dersom anlegget produserer mer enn det som forbrukes, så leveres overskuddet tilbake til nettet mot kompensasjon fra strømleverandøren.

Den økte satsing på solenergi skyldes primært de høye strømprisene og dermed økt lønnsomhet ved installasjon av anlegg. I tillegg økte Enova støttebeløpet til solceller for private husholdninger i februar 2022. Støttesatsen til energiproduksjon/solcelleanlegg økte fra maks 26.250 kroner til maks 47.500 kroner. Begge disse faktorene har ført til større investeringsvilje hos private husholdninger, men vi ser også økning både i landbruk og næringsliv.

De fleste steder i Stavanger kan du installere solenergianlegg uten å søke. For innbyggere i verneområder eller enhetlig utbygde områder må det søkes kommunen om tillatelse.

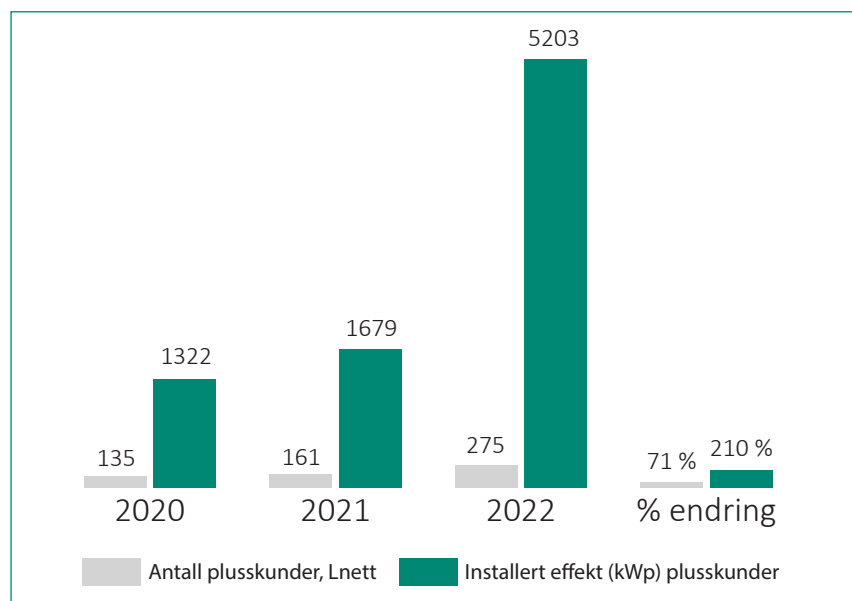
I 2022 ble det vedtatt fritak fra grunngebyret ved søknad om solenergianlegg i disse områdene, og denne kostnaden dekkes nå av kommunens klima- og miljøfond.

I februar fikk den første boligen i trehusbyen grønt lys for å installere integrert solcelletak etter søknad og dialog med kommunen.

*Oversikt over antall plusskunder og installert effekt i Stavanger kommune i 2020, 2021 og 2022 er vist i tabellen under. Frittstående anlegg inngår ikke i denne oversikten. ▼*

## Solsats i to nye år

Solsats videreføres! Naturvernforbundets Solsats-prosjekt startet i 2020 med en tre-årig avtale med Stavanger kommune og med støtte fra Rogaland fylkeskommune. Nå blir samarbeidsavtalen videreført i ytterligere to år. Vi har kommet langt på solenergi de siste årene, men vi ser fortsatt at det er behov for videre satsing. Det er Naturvernforbundets Sissel Norheim som er prosjektansvarlig for Solsats.



# SJEKK HØRINGSRADAREN!

Høringsradaren er et verktøy for å gi engasjerte medlemmene i natur- og friluftslivsorganisasjonene en enkel oversikt over hvilke relevante saker for natur og friluftsliv som er på høring fra kommunene, staten og andre myndigheter.

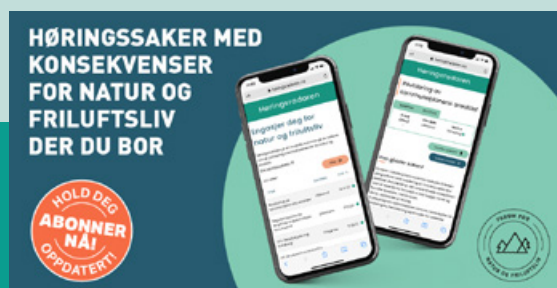
Sakene fanges opp fortløpende av koordinatorene i Forum for natur og friluftsliv rundt om i hele landet, som så gjør en vurdering av om den har relevans for naturverdier og friluftslivsinteresser.

Det foregår altså en manuell siling av saker i hver FNF-region.

Det er viktig å understreke at Høringsradaren ikke er en uttømmende liste over alt som er på høring. Den viser et utvalg av saker og er en viktig kilde til aktuelle saker for natur og friluftsliv.

*Ønsker du å se hvilke saker som gjelder i «ditt» regionale Forum for natur og friluftsliv?*

*Gå inn på denne adressen for Rogaland: Høringsradaren - Forum for Natur og Friluftsliv (hoeringsradaren.no)*



## MOSTUN FRØBIBLIOTEK FRØKATEGORIER 2023



Mostun frøbibliotek er en ordning hvor en låner frø på våren, dyrker fram plantene hjemme, og så leverer tilbake frø på høsten.

I år har vi valgt å dele frøutvalget inn i ulike kategorier, slik at det blir flere variasjoner å velge i.

Det er gratis å hente ut frø. Biblioteket er åpent i Mostunkaféens åpningstid.

Nå på våren ønsker vi frødonasjoner fra følgende kategorier:

### MATAUK

GRØNNSAKER, BÆR OG URTER

### SPISELIGE BLOMSTER

F.EKS RINGBLOMST,  
BLOMKARSE OG AGURKURT

### DYRKING UTEN HAGE

SPISELIGE VEKSTER INNENDØRS,  
PLANTER EGNET FOR KRUKKER OG  
INNEPLANTER

### INSEKTENES DRØMMEHAGE

VARIASJON GIR MANGE INNSEKTER  
ANISISOP, BIEBLANDINGER OG  
HUMLEVENNLIG BLANDING

### PRYDHAGEN

SOMMERBLOMSTER, STAUDER,  
PRYDGRESS OG KORNBLOMST

### FOR DE SPESIELT INTERESSERTE

BLODBEGER, KREVENDE STAUDER  
OG GRØNNGJØDSELPLANTER

Bli med i dyrkefelleskapet på Facebook eller Instagram:





Senterpartiets ordfører kandidat i Bjerkreim ønsker å bygge vannkraftmagasin i Austrumdalsvatnet som er varig vernet mot kraftutbygging. Foto: Sissel Grøtteland Vikeså

# Naturrasering i det grønne skiftet

Nå er det på tide å ta en fot i bakken og se seg sjøl i speilet. Er det virkelig sann at vi må gå til en massiv nedbygging av natur for å gjennomføre det grønne skiftet?

Av Erik Thoring

En krig i Europa og en påfølgende strømpriskrise har utløst et rotterace i vår politiske andedam. Regjeringen mener vi må bygge mye mer fornybar kraft raskt om vi skal unngå strømkriser og kalde ovner om få år. Det må vi også gjøre dersom vi skal ha nubbesjansen på å nå klimamålene i 2030 om 55 prosent kutt i klimautslippene.

## Vind og vannkraft

Næringslivet og energibransjen følger på. Vinduet er satt på vid gap for en massiv nedbygging av norsk natur. Det skal bygges mer vindkraft på land, mener regjeringen og legger til at det må skje skånsomt og på steder

uten store naturkonflikter. Svaret fra energibransjen er å fremme forslag om bygging av monsterturbiner i verneverdig natur, Moifjell og Trollåsen i Bjerkreim.

Regjeringen vil ha mer regulerbar vannkraft. Svaret fra lokale politikere er å foreslå utbygging av vernede vassdrag. Ordføreren i Sauda vil bygge ut Åbødalselva, Sandnes-ordføreren vil bygge i vernede Skurvedalsåna og Senterpartiets ordfører kandidat i Bjerkreim vil bygge ut Austrumdalsvatnet i Bjerkreimsvassdraget som er varig vernet mot kraftutbygging.

Regjeringen vil ha massiv satsing på havvind. Industrien er på ballen og ser for seg en ny «oljeæra». Men det må skje fort, det er ingen tid å miste. Hastverk er dårlig nytt for dyreliv og økosystemer i havet. Vi risikerer å gjenta feilene som ble gjort under vindkraftboomen på land.

## Kraftkrevende industri

Hva trenger vi den fornybare krafta til? Kraftkrevende batterifabriker,

datasentre for TikTok, ammoniakfabrikker, hydrogenproduksjon, elektrifisering av oljefelt? Hvis det er det vi skal bruke krafta til, vil det brenne ett blått lys for norsk natur. Det tror vi ikke folk vil finne seg i. Fosensaksjonene er en liten forsmak på hva som kan komme dersom regjering og storting åpner døra på vid gap for en ny naturødeleggende industriæra.

## Reduser forbruket

Nedbygging av natur er totalt uakseptabelt i en verden der natur og arter forsvinner i et rasende tempo. Vi må redusere energiforbruket vårt og ta i bruk alle mulighetene som ligger i å bygge solceller på hustak, installere varmepumper, utnytte bergvarme og energiøkonomisere. Konservative anslag viser at disse naturnøytrale tiltakene kan produsere eller frigjøre kraft tilsvarende 114 TWh. Det tilsvarer over 80 prosent av dagens vannkraftproduksjon. Derfor må vi avvise alle kraftkrevende industriprosjekter som forutsetter nedbygging av natur. Da først snakker vi om et grønt skifte i ordets egentlige forstand.

# Rogaland på kryss og tvers

## STAVANGER: Flertallet mot natur

Bokkaskogen skal få en ny asfaltbane og de nyplantede trærne må vike, har politikerflertallet i Stavanger bestemt. Naturvernforbundet har påklaget vedtaket. Vi mener det er dokumentert at omgjøring av et naturområde til asfaltert idrettsbane vil svekke eller skade naturmangfoldet i Bokkaskogen. Statsforvalteren er av samme oppfatning og frarår byggingen.



Strandsonen er skadet i Paddevatn. Foto: Rune Folkvord

**STRAND:** Nei til utbygging av Paddevatn 0,44 GWh/år innvunnet kraft som følge av å regulere Paddevatnet med 1 meter over 276 moh, medfører utvidede varige skader på naturmangfold og miljø. Paddevatnet er allerede skadet og Naturvernforbundet og NJFF vil anbefale at det heller iverksettes reparasjon av området. Det er skader i strandsonen av nåværende regulering og vandringsløp for fisk mangler.



Vipestriper nyttar. Foto: Kjell Mjøltnes

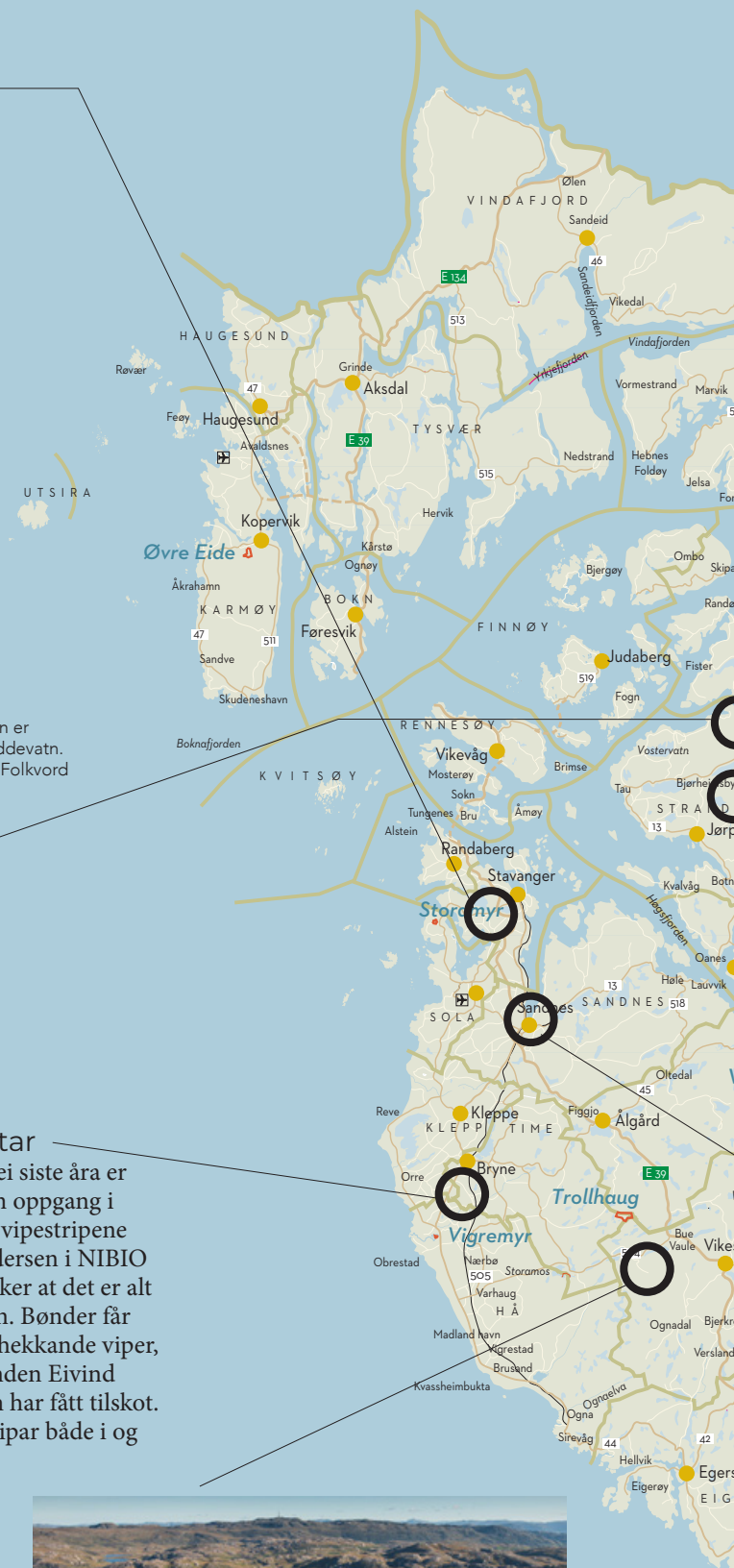
## TIME: Vipestriper nyttar

Vipa er kritisk truga, men dei siste åra er det faktisk registrert ein liten oppgang i Rogaland. – Det kan vera at vipestripene fungerer, seier Christian Pedersen i NIBIO til Bondevennen. Han påpeiker at det er alt for tidleg å friskmelda fuglen. Bønder får tilskot for å setja av areal til hekkande viper, sokalla vipestriper. Timebonden Eivind Norheim er ein av fleire som har fått tilskot. I fjor hadde han hekkande vipar både i og utanfor vipestripene.

**BJERKREIM:** Moifjellet ikke til salg  
Moifjellet i Bjerkreim er i spill igjen. 10 år etter at Olje- og energidepartementet (OED) sa nei til vindkraftutbygging på Moifjellet er Statkraft tilbake på banen med sterkt kontroversielle planer. OED sa nei i 2012 fordi Moifjellet har de største og mest intakte kystlyngheiene i sør-fylket. Bygging av veier, vindturbiner og kraftlinjer vil ha meget stor negativ konsekvens for en sterkt truet naturtype, fastslo departementet.



Statkraft vil bygge vindturbiner på Moifjellet. Foto: Roy Mangersnes







**SAUDA:** Satser på nedbygging av natur  
 Sauda mener det er en god ide å bygge ned natur for å sikre flere aktiviteter og inntekter. Ordfører Asbjørn Birkeland (Sp) har tatt til orde for å bygge kraftverk i Åbødalselva som er varig vernet mot kraftutbygging. Jan Alne, tidligere regiondirektør i Statkraft står i spissen for bygging av gondolbane i Svandalen. Banen skal blant annet finansieres med ny hyttebygging. Naturvernforbundet mener det er særdeles dårlig ide å bygge ned enda mer natur i Sauda.

**SULDAL:** Nytt lokallag stiftet  
 Naturvernforbundet i Suldal har gjenoppstått etter 15 år i dvale! Det skjedde på kulturhuset i Sand 9.mars da 13 medlemmer møttes og valgte styre med Roy Høibo som leder. Med seg har han Rune Roalkvam, Eva Songe Paulsen og Ellen Kalvig. Lokallaget i Suldal ble stiftet i 1975, den gang aktualisert av Ulla-Førre utbyggingen. Laget holdt det gående helt til 2008.



13 medlemmar stilte i kulturhuset på Sand då lokallaget ble stifta med Roy Høibo (t.h.) som leiar. Foto: Erik Thoring



Pukkverket i Dalen forurensar Jørpelandsvassdraget.

### STRAND: Pukkverk i Dalen forurensar

Sedimenteringsbassengene som Stangeland Maskin har bygd i pukkverket ved Dalen utenfor Jørpeland, fungerer ikke etter hensikten. De har for liten kapasitet og slipper ut forurensende partikler til Jørpelandsvassdraget som kan føre til skade og død på gjellelevende organismer. Lokallaget i Strand mener også at bedriftens prøvetaking av vannutslipp er lite troverdig.

## Vil du være med å stifte lokallag i Sandnes?

Naturvernforbundet mangler lokallag i Sandnes. Mandag 17. april lodder vi stemningen for et lokallag i kommunen. Det skjer på Vitenfabrikken i Storgata 28 ca. kl 19.30 i etterkant av foredraget til Naturvernforbundets leder, Truls Gulowsen. Kontakt Erik Thoring, på e-post [rogaland@naturvernforbundet.no](mailto:rogaland@naturvernforbundet.no) om du vil bidra til å starte lokallag.

### Blir også du med?

Vi byr på kaffe, te, frukt og kaker.

PS: Årsmøtet i fylkeslaget holdes samme sted fra kl 18.00

Vel møtt!



**TAKK** for at du rydder  
i ditt nærmiljø. Det hjelper!



# Naturkunnskap mangler i byggesaker

Det er et gjentakende problem i planer om utbygging at man på forhånd vet altfor lite om naturverdier før en reguleringsplan blir vedtatt. Den planlagte skoleutbyggingen på Vea på Karmøy er dessverre et veldig godt eksempel på dette.

I denne saken bestemte administrasjonen og politikerne seg for at naturtomta ved Krokhaugen var det beste alternativet for en ny barne-skole på Vea – uten å vite noe om hvilke naturskatter som befinner seg der skolen er planlagt.

Etter å ha fått informasjon om saken fra lokale naturvernere, har Naturvernforbundet i Rogaland engasjert seg i saken. For over ett år siden klaget vi derfor til Karmøy kommune på vedtatt reguleringsplan, fordi vi mente at planprosessen hadde brutt med naturmangfoldloven §§ 7–12, som blant annet skal sørge for at en sak er godt opplyst når natur står i fare for å bli ødelagt.

## Sivilombudet på saken

Naturverdiene skal tas med i betraktning når man vurderer hvor



Hassel er et dominerende innslag i den artsrike skogen på Vea. Foto: Gunvar Mikkelsen



Biologer fra Biofokus har kartlagt moser og lav på den planlagte skoletomta på Vea. Foto: Gunvar Mikkelsen

man skal bygge; noe som ikke har vært tilfelle i den aktuelle saken. I mai 2020 bestemte kommunen seg først for hvor ny skole skulle ligge, og deretter gikk i gang med planprosessen. Altså motsatt rekkefølge av det naturmangfoldloven krever.

Karmøy kommune tok dessverre ikke klagen vår til følge, og videresendte den til Statsforvalteren, som heller ikke tok klagen til følge – der de la «stor vekt på hensynet til det lokale selvstyre. I november klaget vi derfor til Sivilombudet – og Statsforvalteren sendte med bakgrunn i dette brev til kommunen om at iverksetting av reguleringsplanen må vente inntil Sivilombudet har konkludert i saken.

## Rødlistede arter

Den planlagte skoletomta på Vea består blant annet av en rik skog, myr og tjern, med store naturverdier. Kommunen var ikke kjent med noen rødlistede arter da de bestemte seg for hvor skolen skulle bygges, men nå vet vi at det finnes minst 6 rødlistede arter

– inklusiv minst 4 truede arter – og trolig også en truet naturtype.

I oktober leide vi inn to biologer fra konsultentselskapet Biofokus til å studere moser og lav i skogen. De mener at deler av skogen trolig er det som kalles løvskogdominert boreonemoral regnskog, som er en truet naturtype. Kanskje den eneste av sitt slag både på Haugalandet og i Nord-Rogaland!

## Ikke for seint å snu!

Med bakgrunn i de nasjonale naturverdiene som nå er funnet på den planlagte skoletomta, er vi veldig glade for at Karmøy SV har tatt til orde for å revurdere skolens lokalisering, og heller ønsker å bygge ny skole på eksisterende tomt. Naturvernforbundet i Rogaland ber innstendig Karmøy kommune om å bevare dette verdifulle naturområdet – til nytte for sjeldne og truede arter, og til glede for barnehagene, skolebarna og alle andre som bruker området til turer og rekreasjon i dag (derav navnet «Bambiskogen»).

Hvordan får du dette...



...til å bli denne?



Putt den i denne!



Alle kan trylle, fordi all glass- og metallemballasje du leverer til gjenvinning blir råmaterialer til nye, fine ting. Takk for at du tryller!

**I.V.A.R**



Stavanger



Sandnes



Sola



Klepp



Hå



Time



Gjesdal



Randberg



Rennesøy



Kvitsøy

# Fuglerike Jæren er unik

Visste du at Jæren har natur som er heilt unik i verds-samanheng? Myrene, elvene, innsjøane og strendene har eit heilt spesielt naturmangfald som me har eit særleg ansvar for å ta vare på.

Du finn ei våtmark der vatn møter land, slik som myrer, sumper, grunne innsjøer, strender og strandenger. Våtmarker dekker seks prosent av landjorda, men er faktisk heim for heile 40 % av alle dyr og planter!



Jæren har mange fuglerike innsjøar. Orrevatnet i Klepp er eit dei mest artsrike. Foto: Roy Mangersnes.



Ramsar er ein by i Iran kor den internasjonale konvensjonen om bevaring av våtmark blei undertekna i 1971. Den kallast òg for Ramsarkonvensjonen. Per 2023 er 172 land medlem, og det er etablert 2471 internasjonale våtmarksområde (Ramsarområde) som til saman dekker over 2,5 million km<sup>2</sup>. At eit område er verna under konvensjonen betyr ikkje automatisk at det er freda, men den spesiell statusen gjer terskelen høgare for å tillata inngrep.

Ramsarområdet på Jæren heiter Jæren våtmarkssystem. Det er eit av dei 63 Ramsarområda som finst i Noreg. Jæren våtmarkssystem er eit nettverk av 23 innsjøar, myrer og gruntvassområde. Mange av dei er verna som naturreservat eller landskapsvernområde med fredning av plante- og fugleliv. Eit slikt landskapsvernområde er Jærestrendene. Ein del av våtmarkene på Jæren ligg utfor kysten, som grunne sjøområde mellom øyer og holmar.

Naturvernforbundet og Besøksenter våtmark Jæren har laga ein vandretstilling om Ramsarområda på Jæren. Den står no i hagen på Mostun, men kjem kan hende til en kommune nær deg.



Å hindre at avfall oppstår, ved å gjenbruke, reparere, bruke rester og ha et bevisst forhold til forbruk og innkjøp, er det viktigste vi kan gjøre for å redusere avfallsmengdene.



[brukbrukt.no](https://brukbrukt.no)



SANDNES KOMMUNE



Stavanger  
kommune

# Tegnekonkurranse med tema våtmark

Som del av markeringen av Verdens våtmarksdag 2. februar arrangerte Besøkssenter våtmark Jæren en tegnekonkurranse i hele februar måned. Over 60 bidrag kom inn.

Bidrag kunne leveres på alle delsentrene, samt digitalt. Oppdraget var enkelt: tegn noe du forbinder med en våtmark! Det kunne være naturtypen, dyrelivet, plantelivet, og det kunne leve både over og under vann.

Vi fikk inn mange bidrag, og av bidragene ble det kåret 3 vinnere i ulike aldersklasser. Disse får tegningen sin trykket på en t-skjorte, og de er også presentert her. I tillegg ble det trukket 2 vinnere blant alle bidragene. Disse vant en naturforskerpremie.

Noen av bidragene henger nå utstilt i Mostunkaféen.

Takk til alle som deltok, og gratulerer til alle vinnerne!



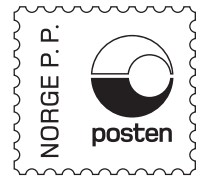
Casper Eknes, blant vinnerne med denne stilige gråheigra og toppdykkeren.



Yme N. Waagen, en av vinnerne med denne flotte vipa.



Naturrestaurering har Synnøve Elise Thorvaldsen kalt den flotte tegningen.



Avsender:  
Rygjavern, Henrik Ibsensgt. 59,  
4021 Stavanger

# Det er i Sandnes det skjer!

Nærmere bestemt **mandag 17. april** i Vitenfabrikken i Storgata 28. Her er kveldens innholdsrike program:

KL. 18.00:

## ÅRSMØTE I NATURVERNFORBUNDET I ROGALAND

Årsmøtesaker i henhold til vedtektene. Sakene finner du på hjemmesiden vår: [rogaland-naturvern.no](http://rogaland-naturvern.no)

Servering av mat og drikke. Alle medlemmer er hjertelig velkomne!

KL. 19.00

## FOREDRAG OG MØTE MED TRULS GULOWSEN

Han skal blant annet snakke om hva Sandnes bør gjøre for å ta bedre vare på natur. Bakteppet er den globale naturavtalen som ble inngått i Montreal før jul og der blant andre Norge forplikter seg til å verne mer natur på land og til havs. Hvordan kan Sandnes og alle andre norske kommuner svare på denne utfordringen? Det blir debatt etter innledningen og Truls vil gjerne ha dine forslag og synspunkter.

Fri adgang for alle interesserte.

KL. 19.30

## LOKALLAG I SANDNES?

Vi forsøker å få på beina et lokallag i Sandnes. Vil du være med? Hva mener du et lokallag bør jobbe med? Vi diskuterer og informerer og forhåpentlig kan vil velge et lokallagsstyre.



Truls Gulowsen, Naturvernforbundets leder

